

Μια άλλη 25η Μαρτίου

του Βασίλη Γεωργάκη

Ήταν 25 Μαρτίου όταν οι τελευταίοι Έλληνες επαναστάτες εγκατέλειπαν τις θέσεις τους κοντά στον Καρβασαρά [σημ. Αμφιλοχία] μετά από διήμερη σκληρή μάχη στο χωριό Σαρδίνινα. Καταδιωκόμενοι υποχώρησαν στον ορεινό Βάλτο, στην Μονή Ρέθα όπου και αντιστάθηκαν για αρκετές μέρες μέχρι που τελικά ηττήθηκαν οριστικά και διαλύθηκαν. Κάποιοι επαναστάτες κρύφθηκαν με επιτυχία στα ορεινά. Κάποιοι αμνηστεύθηκαν. Άλλοι πέρασαν τα σύνορα προς το Τουρκικό.

Μάλλον θα έπρεπε να ξεκαθαρίσουμε κάποια πράγματα εδώ. Ήταν 25 Μαρτίου πράγματι, αλλά του σωτηρίου έτους 1836. Η Ελλάδα έχει κερδίσει την ανεξαρτησία της, οι Βαυαροί σύμβουλοι του Όθωνα κυβερνούν στην θέση του ανήλικου ακόμη βασιλιά και η Αιτωλοακαρνανία έχει εξεγερθεί. Και δεν είναι καν η πρώτη σοβαρή εξέγερση. Μονάχα αυτή με την μεγαλύτερη γεωγραφική επέκταση.

Αν και με πολύ ασαφή και θολό τρόπο, λίγο-πολύ όλοι γνωρίζουν πως διαμάχες ανάμεσα στους επαναστάτες – ας τις πούμε εμφύλιες – ξέσπασαν σχεδόν μαζί με την ίδια την επανάσταση του 1821. Η «διχόνοια των Ελλήνων», το ανάδελφο έθνος που αν ξεπερνούσε αυτή τη φαγωμάρα θα μεγαλουργούσε και τα λοιπά. Η κοσμογονία των κοινωνικών και οικονομικών μετασχηματισμών που λαμβάνουν χώρα σε εξαιρετικά πυκνό χρόνο, κοντολογίς ότι συνοδεύει πάντα μια επανάσταση, υποβαθμίζονται σε «προσωπικά πάθη» και «πολιτικές ίντριγκες». Φυσικά μια τέτοια ανάγνωση των ενδοεπαναστατικών συγκρούσεων, δεν μπορεί παρά να προεκταθεί και στην ερμηνεία των κινημάτων που ξέσπασαν στην Ελλάδα μετά την ανεξαρτησία.

Απείθαρχοι οπλαρχηγοί με λογικά ή και παράλογα αιτήματα, θρησκόληπτοι αγρότες σε κατάσταση υστερίας για την άφιξη καθολικού βασιλιά και κυρίως ίντριγκες και κομματικά πάθη! Οι

αγαπημένες εκφράσεις όσων για δικούς τους λόγους αρνούνται να κοιτάξουν κάτω από την επιφάνεια των συγκρούσεων που σημάδεψαν τα πρώτα χρόνια του ελληνικού κράτους.

Ευτυχώς, η ιστορική τουλάχιστον έρευνα έχει προχωρήσει πολύ παραπέρα. Είναι τα αφηγήματα που κυριαρχούν στον δημόσιο λόγο που επιμένουν σε απλουστευτικές ερμηνείες. Και το πλέον εντυπωσιακό είναι πως υποτιμώντας σε τέτοιο βαθμό τους δρώντες των εμφυλίων συγκρούσεων, υποτιμούν και την ίδια την Επανάσταση. Αν η αγροτιά αποτελούνταν από αποπροσανατολισμένες, θρησκόληπτες μάζες τότε πως σήκωσαν το βάρος του δεκαετούς επαναστατικού αγώνα; Αν οι σκληροτράχηλοι ορεισίβιοι που στελέχωναν τα αρματολικά σώματα είχαν μόνιμα ασαφείς στόχους, πως αποτέλεσαν την ραχοκοκαλιά των επαναστατικών δυνάμεων; Δεν υπονοούμε πως δεν υπήρξαν αντιφάσεις και πισωγυρίσματα. Χωρικοί προσκύνησαν τον Ιμπραήμ και αρματολοί κάνανε «καπάκια» με τον Κιουταχή. Όμως σε γενικές γραμμές άντεξαν μία δεκαετία σκληρότατου αγώνα και στερήσεων αδιανόητων. Προφανώς σε κάτι προσδοκούσαν. **Και μάλλον απογοητεύτηκαν.**

Οι εξεγέρσεις και οι «αποστασίες» συνοδεύσαν το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του. Τα κίνητρα των εξεγερμένων ποικίλουν. Σαφέστατα υπάρχουν οπλαρχηγοί που προσπαθούν να βρουν την θέση τους στην νέα κατάσταση, περιφερειακοί παράγοντες και προύχοντες που προσπαθούν να διατηρήσουν και να επεκτείνουν τα προνόμια τους και θρησκόληπτοι αγρότες που διεγείρονται από φανατικούς ιερωμένους – που ας σημειωθεί πως ξόδεψαν πολλές περισσότερες δυνάμεις απέναντι στο ελληνικό κράτος και τις παρεμβάσεις του στην εκκλησία, παρά απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά την επανάσταση.

Όλα όμως μπορούν να ιδωθούν ως αντιδράσεις απέναντι στην κοσμογονία που επέφερε η ίδρυση και η επιβολή ενός γραφειοκρατικού μηχανισμού που συνόδεψε την ίδρυση του ελληνικού βασιλείου. Κατοπινοί ερευνητές και ιστορικοί τείνουν να υποβαθμίζουν τις αλλαγές που επήλθαν, ειδικά στην ύπαιθρο. Οι παλιοί κοτζαμπάσηδες και πατρόνες διατήρησαν τα πελατειακά

τους δίκτυα, η αγροτική οικονομία παρέμεινε κλειστή και ελάχιστα εκχρηματισμένη, το οδικό δίκτυο ανύπαρκτο. Όμως μία ακόμη διαδικασία ανατέμνει την μακρά περίοδο ανάμεσα στην έναρξη της επανάστασης και το σήμερα. Η επιβολή ενός κεντρικού γραφειοκρατικού μηχανισμού που μαζεύει φόρους, στρατολογεί, καταγράφει σχολαστικά υπηκόους και δημόσιες εκτάσεις, καταρτίζει δασμολογική πολιτική και ελέγχει πληθυσμούς. Και η εξέγερση της Αιτωλοακαρνανίας του 1836 αποτελεί έναν κρίκο στην αλυσίδα της αντίστασης σε αυτή την διαδικασία. Να την πούμε σπασμωδική; Ασαφή ως προς τις επιδιώξεις της; Οπισθοδρομική ως προς τον ορίζοντά της; Πιθανότατα ήταν όλα αυτά. Μα και αντίσταση προς το κράτος.

Οι εξεγέρσεις στην Μάνη και την Μεσσηνία το 1834 που είχαν προηγηθεί και όσες (ουκ ολίγες) ακολούθησαν μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα ήταν σίγουρα θεαματικά επεισόδια. Όμως η διαδικασία επιβολής του κράτους συνάντησε παντοειδείς αντιστάσεις και αξιοποίησε πολλά μέσα. Δεν συμμετείχαν μόνο μπαρουτοκαπνισμένοι κλεφταρματολοί, άνθρωποι εκτός τόπου και χρόνου σε μια μετα-οθωμανική Ελλάδα. Συριανοί έμποροι για δεκαετίες κρατούσαν την Εθνική Τράπεζα έξω από τα εμπορευματικά δίκτυα της Ερμούπολης ενώ έδιναν μάχες σε κεντρικό επίπεδο για να κρατήσουν τους εμπορικούς δρόμους προς το Λεβάντε ανοικτούς και ελεύθερους από δασμούς και πολιτικές περιπλοκές με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ανυπότακτοι κτηνοτρόφοι, εγκλωβισμένοι από αυθαίρετες συνοριακές γραμμές που εμπόδιζαν τις μετακινήσεις τους έκρυβαν τα κοπάδια τους, αποφασισμένοι να μην πληρώσουν τζελέπια και προβατονόμια. Φτωχοδιάβολοι αγρότες απέφευγαν την επιστράτευση με κάθε τρόπο κι απέκρυπταν τις σοδειές τους για να γλιτώσουν τον επαχθή φόρο της δεκάτης. Και τα παραδείγματα είναι πολλά ακόμη.

Απέναντι τους το κράτος με την στρατιά των γραφειοκρατών του και τα σώματα καταστολής, τους νόμους περί ληστείας και τα ιδιώνυμα, τις απαλλοτριώσεις και τα θέλγητρα πεδινών εκτάσεων για να τιθασεύει τους ορεσίβιους, τις δασμολογικές πολιτικές και τα πιστωτικά ιδρύματα για να δημιουργηθεί ο οικονομικός

χώρος του νέου βασιλείου. Όχι πια με κέντρο την Πόλη, το Αιγαίο ή τα Γιάννενα αλλά την Αθήνα και το επίνειό της, τον Πειραιά.

Ας επιστρέψουμε όμως στον Βάλτο Αιτωλοακαρνανίας, σε άλλη εποχή. Στα ίδια σημεία που ο Δήμος Τσέλιος και οι άντρες του έριχναν τις τελευταίες τουφεκιές της εξέγερσης του 1836, εκατό και πλέον χρόνια μετά, πρόχειροι καταυλισμοί στήνονται στις πλημμυροπαθείς πεδιάδες του Αμβρακικού. Έτοιμοι να υποδεχθούν μία άλλη κατηγορία ανθρώπων. Τους *ανταρτόπληκτους*. Με την απαραίτητη ξένη βοήθεια το ελληνικό κράτος εφαρμόζει την πιο εκλεπτυσμένη -έως τότε- εκδοχή ελέγχου πληθυσμών. Η ανυπότακτη ύπαιθρος που για αιώνες έδινε τον τόνο των κοινωνικών κινήσεων τέθηκε οριστικά υπό έλεγχο, ακόμα κι αν χρειάστηκε εν τέλει να ερημώσει. Οι ομοιότητες ανάμεσα στα δύο γεγονότα είναι ελάχιστες. Όμως τις συνδέει η ίδια ιστορική εξέλιξη που σηματοδοτεί η 25^η Μαρτίου του 1821. Η γέννηση και η εγκαθίδρυση ενός Έθνους – Κράτους.

Παρουσιάσεις διημέρου ψυχική υγεία & κοινωνικά κινήματα (8-9 Ιουλίου 2020)

Παρουσιάσεις διημέρου ψυχική υγεία & κοινωνικά κινήματα(8-9 Ιουλίου 2020) στο Μικρόπολις

[Download \(PDF, 544KB\)](#)

Νώντας Σκυφτούλης: Έχει η υπεράσπιση των δικαιωμάτων αντιεξουσιαστικά χαρακτηριστικά;

Έχει η υπεράσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων αντιεξουσιαστικά χαρακτηριστικά;

Παρά τις δημοκρατικές προθέσεις που συνίσταται στην νομική κατοχύρωση των πολιτικών ατομικών δικαιωμάτων ο κ. Χριστόφορος Σεβαστίδης (Δ.Ν- Εφέτη, Πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων) έθεσε το ερώτημα με τη βεβαιότητα ότι είναι ήδη απαντημένο.

Με την εμφάνισή του στη ζωή ο άνθρωπος έχει ταυτόχρονα αυτονόητα ανθρώπινα δικαιώματα χωρίς κανένα όρο εκτός της γέννησής του; ρωτάμε εμείς προκειμένου να δώσουμε μια απάντηση που μας αφορά όσο κανένα άλλο ερώτημα

Αν μπορούσαμε να απαντήσουμε με ένα ναι στο δεύτερο ερώτημα ίσως δεν θα χρειαζόταν να διευκρινίσουμε με πόσο λάθος βεβαιότητα θέτει το ερώτημα ο κ. Πρόεδρος. Λίγο πριν περάσουμε στην ουσία των ερωτημάτων καλό είναι να διευκρινίσουμε την πολιτικολογία γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία είναι σίγουρα πιο ελαφριά από το διερώτημα του Προέδρου. Βέβαια το ερώτημα το έθεσε στους υπάκουους του Κυρίαρχου, του Λεβιάθαν συναδέλφους του, που είναι της αντίληψης μέσες -άκρες ότι ο κυρίαρχος κατέχει το προνόμιο της εξαίρεσης και αυτό είναι νόμιμο

Λοιπόν η Δεξιά καθόλη τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου είχε σαν ιδεολογική αιχμή του δόρατος έναντι του ανατολικού μπλοκ **τα ανθρώπινα δικαιώματα** και με αυτό εννοούσαν το δικαίωμα λόγου, ελευθερίας μετακινήσεων συναθροίσεων και όλα τα τοιούτα. Με τη λήξη του ψυχρού πολέμου είναι η Αριστερά που παίρνει τη σκυτάλη υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και με αυτό τον τρόπο συνδέεται και ιστορικά με το γενικότερο πρόταγμα της σε μια νέα προοπτική. Έτσι η φιλολογία για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν υπήρξε ποτέ στο παρελθόν τόσο πολύ διαδεδομένη και αποδεκτή και ο κίνδυνος του περιορισμού τους δεν ήταν τόσο έντονος όπως σήμερα. Τι συμβαίνει λοιπόν; Πως δύο αντίθετες πολιτικές δομές επικαλούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα οποία θέλουν να τα επιβάλλουν διαμέσου του κράτους; Θα σας απαντήσω αμέσως.

Κ. Πρόεδρε όταν γεννιέται ο άνθρωπος το πρώτο πράγμα που κάνει μετά τις πρώτες ανάσες είναι να Πολιτογραφηθεί. Να εγγραφεί σαν πολίτης σε ένα δημοτολόγιο. Για να εγγραφεί και να πολιτογραφηθεί δεν αρκεί που γεννήθηκε σαν άνθρωπος αλλά θα πρέπει οι γονείς του -στην προκειμένη περίπτωση της χώρας- να είναι Έλληνες και το έδαφος που γεννήθηκε να ανήκει στο ελληνικό κράτος. Αίμα και Γη που λέει και ο Γερμανικός ρομαντισμός. Ταυτόχρονα με την εγγραφή πέφτουν στο σώμα του όλες οι νομικές ενσαρκώσεις είτε για να τον προστατεύσουν είτε για να τον περιορίσουν όχι σαν άνθρωπο αλλά σαν έλληνα. Από τη στιγμή της πολιτογράφησης είναι νόμιμος έλληνας και όχι άνθρωπος. Για να το κάνω ψιλά αν παρεμπιπτόντως γεννηθεί στο ίδιο δωμάτιο ένας άνθρωπος που οι γονείς του είναι από την Νιγηρία δεν μπορεί να πολιτογραφηθεί παρόλο που είναι άνθρωπος.

Αυτό που περιγράψαμε αποτελεί το πλαίσιο κυριαρχίας του εθνοκράτους πάνω στη γέννηση στο σώμα αλλά και στην ζωή του ανθρώπου μέσα στο εθνοκράτος και το πλαίσιο αυτό ανοίγει και κλείνει για το κράτος ή για τον υπήκοο ανάλογα με τους εκάστοτε συσχετισμούς. Πάντα όμως αυτά τα εκάστοτε πλαίσια, το κράτος είναι αυτό που τα επιβλέπει και τα επιτηρεί. Πρόκειται

για πολιτικά δικαιώματα για δικαιώματα του πολίτη υπήκοο σε μια θεσπισμένη εξουσία και όχι ανθρώπινα από την άποψη ότι καμιά θεσπισμένη εξουσία δεν αναγνωρίζει τον άνθρωπο καθαυτό παρά μόνο σαν πολίτη του. Τι μπορεί να γίνει σε έναν άνθρωπο ο οποίος δεν πολιτογραφείται ή δεν τον πολιτογραφούν με τη γέννησή του; Αυτός όχι μόνο σαν άνθρωπος δεν αναγνωρίζεται αλλά ούτε σαν πολίτης. **Είναι ο γυμνός άνθρωπος ο φονεύσιμος, ο χωρίς ύπαρξη.** Παράδειγμα ο τύπος του μετανάστη-πρόσφυγα που πνίγεται στο Αιγαίο για τον οποίον η ύπαρξη δεν είναι αναγνωρισμένη ούτε σαν πολίτη διότι δεν ανήκει σε κανένα εθνοκράτος.

Όλα αυτά είναι σχετικά πρόσφατα αλλά και από την αρχή της νεωτερικότητας και της πολιτικής φιλοσοφίας τα πράγματα ήταν ακόμη χειρότερα. Ο ίδιος ο Χομπς μας καλούσε να εκχωρήσουμε το σύνολο των δικαιωμάτων στον κυρίαρχο ηγεμόνα με την ανταποδοτικότητα να μας προστατεύει παρέχοντας μας ασφάλεια από τον διπλανό μας που συνεχώς επιβουλεύεται τη ζωή μας.

Μετά από αυτά νομίζω εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι οποιοδήποτε πολιτικό δικαίωμα κατακτάει η κοινωνία και ο άνθρωπος-πολίτης περιορίζει την εξουσία του κράτους. Ισχύει φυσικά και το αντίστροφο. Όταν το κράτος διευρύνει τα δικαιώματά του η κοινωνία περιορίζει τα δικά της. Αυτή η πάλη μεταξύ της πολιτικής κοινωνίας και της εξουσίας είναι αρνητική και αντίστροφη. Η πάλη λοιπόν για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα είναι κατεξοχήν αντιεξουσιαστική όχι φυσικά με την ιδεολογική έννοια αλλά με την αισθητή. Οποιοδήποτε χαρακτήρα και αν έχει ένα κρατικό καθεστώς λειτουργεί προκειμένου να διευρύνει την ισχύ του συσσωρεύοντάς την είτε μέσα από την ιδεολογία που το συνέχει είτε μέσα από την βία. Εξάλλου το Άουσβιτς δεν είναι μακριά.

Τις συνέπειες των πολιτικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων όμως τις υφίσταται σαν άνθρωπος (κρατική βία, φυλάκιση, θανατοπολιτική) αλλά τις απολαμβάνει σαν πολίτης. Αυτό ακριβώς που υφίσταται ο Κουφοντίνας αυτή τη στιγμή από την εξουσία του κράτους

Όσον αφορά τώρα τα ανθρώπινα δικαιώματα εκεί θα αρχίσουμε να μιλάμε όταν φτάσει η στιγμή ο άνθρωπος να αναγνωρίζεται επειδή είναι άνθρωπος και αυτό προϋποθέτει μια κοινωνία χωρίς κυρίαρχο, ηγεμόνα και κράτος στον οποίο θα ανήκει νομικά ο γεννηθείς άνθρωπος. Αυτό φυσικά είναι μια άλλη κουβέντα πιο ανθρώπινη.

Νώντας Σκυφτούλης

1300 λέξεις για την πολιτική συγκυρία (και τον προσανατολισμό μέσα σε αυτήν)

Η συντακτική ομάδα της Βαβυλωνίας δεν συμμερίζεται αναγκαστικά τις προτάσεις του αρθρογράφου όπως συνοψίζονται στις δύο τελευταίες παραγράφους. Κρίνουμε ωστόσο πως η εκτίμηση και ανάλυση της τρέχουσας πολιτικής συγκυρίας είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα κι εύστοχη και για αυτό τον λόγο προχωρούμε στην δημοσίευση του άρθρου.

του Κωνσταντίνου Λαμπράκη

Μεγάλο τμήμα της αρθρογραφίας και των αναρτήσεων στα social media ερμηνεύουν το όργιο της καταστολής και την επιχείρηση ανάσχεσης των δημοκρατικών κεκτημένων είτε ως ένδειξη κυβερνητικού πανικού, είτε ως προσπάθειες αποπροσανατολισμού από την αποτυχία διαχείρισης της πανδημίας. Νιώθω να μην με πείθει αυτή η ανάγνωση της πραγματικότητας, κυρίως γιατί θεωρώ πως τα τελευταία συμβάντα δεν αποτελούν (δυστυχώς) τόσο συγκυριακές ή στην ροή των γεγονότων επιλογές, αν και γενικά είναι σωστό πως η συγκυρία πάντα εισφέρει στην δυναμική αλληλεπίδραση, αλλά αντανακλούν ένα στρατηγικού τύπου

προσανατολισμό της κυβέρνησης.

Ξεκινώ από μια εκτίμηση που δεν θεωρώ πως είναι πολύ μακριά από την πραγματικότητα και μάλλον αποτελεί βασική διαπίστωση στο επιτελείο του Πρωθυπουργού: Αν κάνεις μια έρευνα σήμερα τυχαία στο δρόμο και σταματήσεις 10 ανθρώπους, οι 6 με 7 θα σου δηλώσουν πως διαφωνούν (σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό) με την διαχείριση της πανδημίας και την αστυνομοκρατία και οι 3 με 4 θα σου πουν πως γενικά συμφωνούν ή τέλος πάντων δεν φταίει η κυβέρνηση. Αν, συνεχίζοντας την έρευνα, ρωτήσεις όσους διαφωνούν τι θα ψηφίσουν στις επόμενες εκλογές, η απάντηση που θα λάβεις θα καλύπτει μεγάλο φάσμα, που θα ξεκινάει από το «δεν θα ψηφίσω», «κανέναν» έως 6 με 7 διαφορετικές κομματικές επιλογές. Αντίθετα, για τους λιγότερους που συμφωνούν (ή δεν έχουν πρόβλημα) με την πολιτική της κυβέρνησης το εύρος των επιλογών θα είναι πολύ πιο περιορισμένο και κυρίως συγκεντρωμένο γύρω από την επιλογή της ΝΔ.

Κατά συνέπεια, να το πρώτο πρόβλημα που πρέπει να λάβουμε υπολογίσουμε: Σύμφωνα με την δεδομένη εκλογική κοινωνιολογία, την οποία ενδιαφέρει το επιτελείο του Πρωθυπουργού (και είναι ένα πεδίο πιο στενό από την πολιτική κοινωνιολογία που τείνουμε να σκεφτόμαστε εμείς) η κυβέρνηση διαθέτει μια ευελιξία κινήσεων ακριβώς γιατί υπάρχει μια πολιτική συσπείρωση γύρω της, που το αντίπαλο -και ετερογενές- μπλοκ δε διαθέτει. Γιατί συμβαίνει αυτό; Εδώ χρειάζεται να βάλουμε στην εξίσωση την πολιτική στάση της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Για τον ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί στρατηγική επιλογή να λειτουργήσει αντιπολιτευτικά σε ένα πλαίσιο περιορισμένων προσδοκιών προς το εκλογικό του σώμα (το υπαρκτό και το δυνητικό) ούτως ώστε να μην εγκλωβιστεί πάλι στην ατραπό του 2015: Μεγάλες κοινωνικές προσδοκίες από την εκλογική του νίκη, οι οποίες ναι μεν του παρείχαν δυναμική αλλά περιορίζανε το εύρος των ελιγμών του στην κυβέρνηση και όταν διαψεύστηκαν οδήγησαν στην ταχεία πτώση της επιρροής του. Αυτή η στρατηγική έχει επισημανθεί και στην σχετική επιστημονική βιβλιογραφία:

Συμβολές στο πεδίο της πολιτικής επιστήμης [\[1\]](#) επισημαίνουν πως τα καρτελοποιημένα κεντροαριστερά κόμματα, τα οποία πολιτεύονται σε ένα περιβάλλον νεοφιλελεύθερης και μεταδημοκρατικής σύγκλησης, τείνουν στην στρατηγική των «χαμηλών προσδοκιών» ως την μόνη διέξοδο για να κυβερνήσουν δίχως να εγκλωβιστούν στις προσδοκίες του εκλογικού τους σώματος (ένα πρόβλημα που τα κεντροδεξιά κόμματα δεν αντιμετωπίζουν, καθότι οι πολιτικές της νεοφιλελεύθερης σύγκλησης είναι πιο κοντά στον ιδεολογικό τους πυρήνα). Με πιο απλά λόγια, ο ΣΥΡΙΖΑ αναμένει την φθορά της ΝΔ ώστε να φαντάζει ως μόνη (ρεαλιστική) λύση μια κεντροαριστερή διακυβέρνηση (πιθανά με το ΚΙΝΑΛ), όχι βέβαια με την προοπτική μιας πολιτικής τομής, αλλά ως «ηπιότερη» διακυβέρνηση, ανάχωμα στην κοινωνική όξυνση (μια a la Balkan Biden εκδοχή; ένα μοντέλο Ισπανίας;). Ποιο είναι το κενό εδώ; **Όλα αυτά δεν παράγουν ούτε ενθουσιασμό, ούτε συσπείρωση και αν αυτή παραχθεί θα είναι μόνο παραμονές των εκλογών, όπως στις εθνικές εκλογές του 2019 που η επέλαση της ΝΔ συγκράτησε τα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ.**

Επιπλέον, χρειάζεται να έχουμε καθαρό πως η ΝΔ δεν είναι ούτε Όρμπαν, ούτε Τράμπ. Δηλαδή, δεν βρίσκεται σε ρήξη με κάποιες από τις κυρίαρχες τάσεις του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου πλαισίου σύγκλησης και συναίνεσης, ούτε δημιουργεί παραφωνίες. Αντίθετα, ειδικά για την ευρωπαϊκή κεντροδεξιά, αποτελεί ένα ενδιαφέρον πείραμα όπου: (α) στις κρίσιμες πλευρές της μεταδημοκρατικής σύγκλησης συμπεριφέρεται με τον συναινετικό τρόπο που θα αναμενόταν από ένα συστημικό κόμμα της ευρωπαϊκής περιφέρειας να συμπεριφερθεί: τήρηση των δεσμεύσεων και συμφωνιών, γεωπολιτικός ρεαλισμός, στάση που δεν δημιουργεί προβλήματα στις συμμαχίες και της ολοκληρώσεις (βλ. κοινό πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, ελληνοτουρκικά, προσφυγικό) την ίδια στιγμή που (β) στις διαστάσεις που δεν εμπίπτουν στις ανάγκες της παγκοσμιοποιητικής σύγκλησης ακολουθεί μια ξεκάθαρα «partisan» (πολιτικά και ιδεολογικά χρωματισμένη) πολιτική, η οποία την διασφαλίζει (προς το παρόν) από το μεγάλο πρόβλημα των συστημικών κομμάτων στην περίοδο της

μεταδημοκρατίας: Την «ριζοσπαστική πλαγιοκόπηση» (radical flank effect) από κόμματα στα δεξιά (ή στα αριστερά) των κατεστημένων κομμάτων, ακριβώς επειδή λόγω της μεταπολιτικής σύγκλησης τα κυρίαρχα κόμματα σταματούν να εκπροσωπούν το παραδοσιακό τους ακροατήριο, εφόσον αρκετές πολιτικές τείνουν να «από-πολιτικοποιούνται» και να «από-χρωματίζονται». Κατά συνέπεια, ο Κυρανάκης, ο Μπογδάνος, η Λατινοπούλου και λοιπά φρούτα δεν είναι πολιτικά αφελής – ή τουλάχιστον όσο πιστεύουμε πως είναι. Παρεμβαίνουν και πολιτεύονται σκόπιμα έτσι, επιχειρώντας να αποκτήσουν εσωκομματικό «leverage», προσφέροντας εκπροσώπηση. Την παραπάνω κατάσταση επιβοηθά σημαντικά και η πολιτική σχολή του «Μητσοτακισμού», όπου βασικό της χαρακτηριστικό, από τα χρόνια του Κωνσταντίνου, είναι η πεποίθηση πως η «προσήλωση στο σχέδιο» και η «πολιτική πυγμή εναντίον του όχλου» είναι αυτή που εξασφαλίζει την πολιτική επιτυχία.

Ωστόσο, το γεγονός πως ακολουθείτε αυτή η πολιτική της αυταρχοποίησης και της ανάσχεσης του δημοκρατικού κεκτημένου της μεταπολίτευσης επισημαίνει πως υπάρχει και ένα τμήμα της κοινωνίας που την χειροκροτεί και νιώθει πως εκπροσωπείται. Και αν ο κορμός του είναι το παραδοσιακό μπλοκ της (αντικομμουνιστικής) δεξιάς, του οποίου οι ιστορικές ρίζες φτάνουν στον ελληνικό Εμφύλιο Πόλεμο (άρα έχουμε να κάνουμε με μια εδραιωμένη ιστορικά κατάσταση) σημαντική συμβολή έχει και το «ακραίο Κέντρο», το οποίο εισέφερε ένα (μειοψηφικό αλλά όχι μικρό) τμήμα του πάλε ποτέ «αντιδεξιού» κοινωνικού χώρου, το οποίο εκφράστηκε κυρίως μέσα από τις εκδοχές του ύστερου, εκσυγχρονιστικού ΠΑΣΟΚ (Σημίτης αρχικά και ύστερα Βενιζέλος). Τι μπορεί να γίνει σε σχέση με αυτό; Αυτό που μπορώ να σκεφτώ την δεδομένη στιγμή είναι μια μεγάλη συντονισμένη εκστρατεία προβολής και υπεράσπισης των δημοκρατικών κατακτήσεων της Μεταπολίτευσης και σύνδεση τους με τους κοινωνικές αγώνες και τα κινήματα μέσα από τα οποία προέκυψαν οι κατακτήσεις αυτές. **Επισήμανση πως η μεταπολίτευση, παρά το γεγονός πως δεν αποτέλεσε, βέβαια, την πραγμάτωση της ουτοπίας, ήταν αδιαμφισβήτητα ένα καλύτερο, δικαιότερο και ομαλότερο**

περιβάλλον σε σχέση με το παρελθόν, με σταθερούς δημοκρατικούς θεσμούς και μορφές κοινωνικού συμβολαίου, του οποίου την σπουδαιότητα της οποίας την αντιλαμβανόμαστε μόνο αν την συγκρίνουμε με τα προηγούμενα 60 χρόνια δικτατοριών, πραξικοπημάτων, διχασμών και εμφυλίων πολέμων (ή να απωλέσουμε τις δημοκρατικές κατακτήσεις).

Φέρνω ένα παράδειγμα στο ζήτημα της εκπαίδευσης (το οποίο είναι ένα θέμα, και για ιστορικούς λόγους, εξαιρετικά ευαίσθητο για την ελληνική κοινωνία): θα μπορούσαμε να προβάλλουμε πως οι υψηλότεροι ρυθμοί κοινωνικής κινητικότητας που επιτεύχθηκαν κατά την μεταπολίτευση αποτέλεσαν συνέπεια και του ανοίγματος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στα φτωχά στρώματα του πληθυσμού, που με την σειρά του αποτέλεσε κατάκτηση ενός τεράστιου φοιτητικού κινήματος της δεκαετίας του '60. Η σύνδεση των κινηματικών πρακτικών με μια από τις σπουδαιότερες (και ακόμη με μεγάλη αίγλη στο σύνολο της κοινωνίας) κατακτήσεις της σύγχρονης Ελλάδας, την καθολική, δημόσια και δωρεάν παιδεία, αποτελεί έναν από τους πλέον αποτελεσματικούς τρόπους που μπορεί να ανακτηθεί η κοινωνική ηγεμονία και να θωρακιστούν οι δημοκρατικές κατακτήσεις. Μια τέτοια πρωτοβουλία δεν είναι πολύ μακριά από τα σημερινά δεδομένα, εφόσον ο (ανθηρός) χώρος των νέων ερευνητριών-ων και οι (σε πολλές περιπτώσεις δραστήριοι) σύλλογοι μεταπτυχιακών φοιτητριών-ων και υπ. διδασκτόρων θα μπορούσαν να αποτελέσουν το «grassroots think tank» αυτής της εκστρατείας.

Κλείνοντας, επισημαίνω την ανάγκη να θέσουμε ως κοινή ορίζουσα το να φύγει η κυβέρνηση Μητσοτάκη όσο πιο σύντομα γίνεται. Κατανοώ πως αυτό το αίτημα δεν σημαίνει απαραίτητα και μια πολιτική τομή (που βέβαια το ερώτημα τι συνιστά πολιτική τομή και ποιες οι ρεαλιστικές προϋποθέσεις της σήμερα είναι τεράστιο) ωστόσο, την δεδομένη συγκυρία, μετά από 6 χρόνια κινηματικής ύφεσης και στα πρόθυρα ενός μεγάλου πολιτικού-κοινωνικούπισωγυρίσματος, η ανατροπή των σχεδιασμών και η εκδίωξη της κυβέρνησης Μητσοτάκη, με όρους κοινωνικής κινητοποίησης, θα ήταν μια κομβική και χειροπιαστή δημοκρατική

νίκη.

[i] Βλέπε σχετικά την παρέμβαση των Mark Blyth, Jonathan Hopkin & Ricardo Pelizzo, *Liberalization and Cartel Politics in Europe: Why Do Centre-Left parties adopt market liberal reforms?*, Paper presented at 17th Conference of Europeanists, Montreal, 15-17 April 2010. Διαθέσιμο εδώ: <https://personal.lse.ac.uk/HOPKIN/blythhopkinpelizzoCES2010.pdf>

Γεια σου, Θεόφιλε!

του Yegor Puileaux

Να πω και γω με μια ιστορία ένα αντίο στον θεόφιλο Βανδώρο, και εκ μέρους της παρέας μου που τον γνώρισε τέλη Αυγούστου του '18. Τότε μας την είχε βαρέσει, σαν φίλοι, να γυρίσουμε μια μικρού μήκους ταινία• μια οικονομιδιά τέλος πάντων, δράμα και βρισίδια. Σενάριο, διάλογοι, κάμερα, μοντάζ, ήχο θα τα κανονίζαμε οι ίδιοι και τους περισσότερους από τους ρόλους θα τους παίζαμε εμείς ή η ευρύτερη παρέα. Ένας από τους ρόλους που ψάχναμε ηθοποιό τότε ήταν ένας μπάρμπας μπλεγμένος, από τον οποίο θα αγόραζε ο ένας πρωταγωνιστής ένα γκάνι. Και εκεί που ψάχναμε, κάπως πέφτει στην αντίληψή μου ο θεόφιλος, που είχα καταλάβει ότι είχε μπει τότε στην ΑΚ Αθήνας. Τσεκάρω το προφίλ του και τους λέω «μαλάκες, δείτε εδώ σκατόφατσα που βρήκα για τον ρόλο του μπάρμπα, αυτός έχει μπει στη συλλογικότητα που είμαι και εγώ, είναι πρώην ηθοποιός γνωστός, θα κάνω επαφή». Εμείς λόγω ηλικίας δεν είχαμε φάει το hype του Τμήματος Ηθών ούτε είχαμε μνήμη του θεόφιλου σαν tv star. Εννοείται, επίσης, δεν είχαμε ιδέα ότι ο θεόφιλος εκτός της τηλεοπτικής καριέρας ήταν παλιός της underground κουλτούρας των Εξαρχείων• αναρχία, αλητεία και τα συναφή. Εννοείται

googlάραμε κλπ., είδαμε τα της show biz, ψηθήκαμε ακόμα πιο πολύ. Τέλος πάντων του στέλνω ένα μήνυμα στο messenger φαρωμένο, που του εξηγούσα την ιδέα κλπ. και μου απαντάει αυτό:

«Καλό βράδυ Γιώργο! Με μεγάλη μου χαρά σου απαντάω ΝΑΙ! Και φυσικά θα επιθυμούσα να διαβάσω το σενάριο το ταχύτερο δυνατό?! Ευχαριστώ που με σκέφθηκες και να ξέρεις πως έτσι έχω ξεκινήσει όλες μου τις συνεργασίες ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια... Με φίλους είτε παλιούς ή και νέους που κατά κανόνα γίναμε φίλοι, σύντροφοι και συνένοχοι μέσα στον Λαβύρινθο της Υποκριτικής, του Κινηματογράφου ή του θεάτρου... Μόλις τώρα που γύρισα σπίτι είδα την πρόσκληση σου και το μήνυμα οπότε να με συγχωρείς αν άργησα να απαντήσω! ΑΝΤΕ! Λοιπόν, Βίρα τις Αγκυρες! Και πάμε για νέα Πειρατικά Πέλαγα, Περιπέτειες και Ονειρικά Ταξίδια!!! Το κινητό μου είναι:...»

Το διαβάζω, το δείχνω στους άλλους, βάζουμε τα γέλια από τη χαρά και λέμε «καλά ο τύπος πρέπει να είναι και αρκετά βαρεμένος». Και γίνεται το κονέ και ο θεόφιλος μας έφτιαξε μάλιστα και με κάτι που είχαμε κολλήσει να βρούμε, το βασικό γκάνι για την ταινία, το οποίο ήταν η ρέπλικα που χρησιμοποιούσε και για τις ανάγκες του Τμήματος Ηθών. Τα γυρίσματα για την ταινία διήρκεσαν μια εβδομάδα, ξεπατωθήκαμε κανονικά, και από την αρχή ο θεόφιλος ήταν εκεί μαζί μας, με το ορίτζιναλ εξαρχειώτικο καουμπόικο στάιλ και προσφέρθηκε να μας βοηθήσει με ότι θέλουμε και να μας δώσει συμβουλές, πραγματικά ποτέ με ύφος υπεράνω ή σαν ξερόλας. Μέχρι και ξημερώματα στο ΟΑΚΑ ήρθε μαζί για μια σκηνή. Ένιωσε την καύλα μας για αυτό που θέλαμε να κάνουμε και γούσταρε να μας βοηθήσει να την πραγματοποιήσουμε και να νιώσει κομμάτι της. Ο θεόφιλος ήταν μαζί μας σε κάθε σκηνή που έμπαινε μέσα το όπλο, είχε ένα δυνατό συναισθηματικό δέσιμο με αυτήν τη ρέπλικα και θα σκεφτότανε «καλά παιδιά αυτοί, αλλά μη γίνει καμιά μαλακία και το χάσουνε». Η μεγαλύτερη πλάκα ήταν πως το κουβάλαγε καβατζωμένο και τυλιγμένο στον πάτο ενός σάκου λες και ήταν αληθινό.

Συμφωνήσαμε μετά το τέλος των γυρισμάτων ότι θα πάμε όλοι μαζί για φαί πριν βγει η ταινία. Από τότε οι δικοί μου δεν τον ξαναείδαν, εγώ όμως τον πέτυχα κάμποσες φορές Nosotros ή σε πορείες, με τελευταία τον περασμένο Σεπτέμβριο στον Πειραιά για τον Φύσσα και κάθε φορά τους έστελνα μήνυμα, «μαλάκες σήμερα είδα και θεόφιλο». «Τι ωραίος τύπος, ρε μαλάκα, ευγενέστατος, ξηγήθηκε ο θρύλος» ήταν οι απαντήσεις. Εμάς από εκείνη την εβδομάδα των γυρισμάτων έτσι μας έχει μείνει στη μνήμη ο θεόφιλος: ένας ευγενικός, καλλιεργημένος, ρομαντικός, ξηγημένος τύπος, που είχε φάει και αυτός τις ταλαίπες του στη ζωή. Το βαρεμένο first impression το κρατήσαμε, αλλά με την καλή έννοια. Το ταινιάκι αυτό δεν θα βγει ποτέ μάλλον, για τεχνικούς λόγους και επειδή χάθηκε το moment, αλλά όταν είπα στα παιδιά ότι ο θεόφιλος την έκανε, συμφωνήσαμε όλοι σαν αντίο από μας να βγάλουμε τη σκηνή που παίζει και μόνο, που τυχαίνει να είναι και η πρώτη σκηνή. Άρα κατά κάποιο τρόπο πάλι έβαλε το χέρι του για τη φάση μας.

Γαμώ τις καραντίνες και τις πανδημίες! Γεια σου θεόφιλε!

240 240 ALPHA ΠΑΡ 31 ΑΥΓ 02112024

ΧΡΕΣΤΟΙ ΑΙ ΟΝΕΣ

01 ΓΕΛΑΤΕΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ/ΣΕΙ ΑΥΤΟΜΑΤΑ Σ/Φ

ΣΕΙΡΑ	ΟΝΟΜΑΤΙ	ΟΜΟΣΧΗ	ΣΚΟΠ	Μ/Τ	Σ/Φ
1130	KOR	ΓΕΙΩΟ - ΛΟΣ ΜΕ	0-0	2/2	2
1131	KOC	ΑΑ ΕΚΕΤΑ ΝΤΕΡΝ	1-0	1/1	1
1132	AME3	ΕΘΥΟΗ Π-ΤΟΥΛΑ	2-1	Χ/1	1
1133	CLA	ΚΟΡΠΟΥ - ΚΟΛΟ Κ	2-1	Χ/1	1
1134	CLA	ΚΡΟΥΖΕΙ - ΦΛΑΜΕΝ	0-1	Χ/2	2
1135	AME2	ΚΟΡΠΟΥ - ΠΛΑ Μ	1-0	Χ/1	1
1136	MEP	ΑΤΛΑΣ Ν-ΚΡΟΥΣ	1-0	1/1	1
1138	AME1	ΠΟΡΤΛΑΝ ΤΟΡΟΝΤ	2-0	Χ/1	1
1139	AME1	ΣΑΝ ΧΟΣ ΝΤΑΛΛΑ	4-3	1/1	1
1140	HAE1	ΑΑ ΜΑΙΡ-ΑΙΖΜΑΝ	0-1	2/2	2
1141	HAE1	ΑΑ ΝΤΑΜ-ΣΑΡΑΚ	0-1	2/2	2
1142	CUL	ΑΙ ΤΑΝΑ - ΑΡΘΕΛ	1-0	1/1	1
1143	EHL	ΟΥΒΑ - ΡΕΙΤΖ	1-1	Χ/Χ	Χ

NEQ! GOAL ALERT! GOAL ALERT! >>>243

02 ΓΕΛΑΤΕΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ/ΣΕΙ ΑΥΤΟΜΑΤΑ Σ/Φ

Δ.Σ.Α. : Πίσω στα θρανία της

ντροπής

του Κώστα Παπαδάκη

Συμπληρώνονται τις μέρες αυτές 70 χρόνια από την εκτέλεση (5/3/1951) του 23χρονου Νίκου Νικηφορίδη, που καταδικάστηκε σε θάνατο από το έκτακτο Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης, επειδή η συμμετοχή του στο «Φιλειρηνικό Δημοκρατικό Μέτωπο Νεολαίας» και στην «Διεθνή Εκκληση της Στοκχόλμης» για την ειρήνη, θεωρήθηκε ως συγκαλυμμένη προσπάθεια κατασκοπίας για την Σοβιετική Ένωση και το παράνομο τότε Κ.Κ.Ε. Ένα παιδί 23 χρονών, που οι φωτογραφίες το δείχνουν διπλάσιο της ηλικίας του, καθώς είχε προλάβει να γευθεί τις περιποιήσεις και τα βασανιστήρια της ασφάλειας και της Μακρονήσου, οδηγήθηκε στην εκτέλεση χωρίς από την τότε κυβέρνηση του «κεντρώου» Σοφοκλή Βενιζέλου, παρά το διεθνές κύμα συμπαραστάσης για να σωθεί η ζωή του. Ένας από τους φορείς που σιώπησαν τότε ήταν ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών ήταν ένα συντηρητικό προπύργιο συντεχνιακό, στον οποίο δικαίωμα εκλέγεσθαι τότε είχαν μόνο οι παρ' Αρείω Πάγω δικηγόροι (το 1/10 των εγγεγραμμένων) και είχε διανύσει το μεγαλύτερο μέρος της δεκαετίας του 1940 με Προέδρους διορισμένους από κατοχικές κυβερνήσεις σε διοικούσες επιτροπές, ένας εκ των οποίων ο Νικόλαος Ροντήρης εξελέγη στη συνέχεια το 1949 και ήταν Πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου Αθηνών μέχρι το Νοέμβριο του 1951 που πέθανε, διαρκούσης της δίκης Μπελογιάννη. Επί προεδρίας του λίγα χρόνια πριν, το 1947 είχε απορρίψει αίτημα συγγενών εξορίστων δικηγόρων για να ζητήσει ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών την απόλυσή τους από την εξορία. Είχε διώξει πειθαρχικά τον Μιλτιάδη Πορφυρογέννη, ένα έξοχο στέλεχος της αριστεράς, δικηγόρο, για δηλώσεις τις οποίες είχε κάνει σε διεθνές συνέδριο καταγγέλλοντας τη λευκή τρομοκρατία στην Ελλάδα. Είχε σιωπήσει στη δολοφονία του αγωνιστή δικηγόρου Γιώργου Πουλίδη το 1948 στο στρατοδικείο της Τρίπολης. Και είχε υποχρεώσει τους υπαλλήλους του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών σε δήλωση νομιμοφροσύνης, την

οποία είχαν υπογράψει όλοι πλην ενός, του Μιχάλη Βουρνά δικηγόρου, αδερφού του γνωστού ιστορικού Τάσου Βουρνά, τον οποίο και απέλυσε ο Ροντήρης επειδή δεν υπέγραψε. Μάλιστα, είχε επιχειρήσει εκβιαστικά και είχε καταφέρει να αποσπάσει απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και μάλιστα όχι ομόφωνα, με μόνο 3 ψήφους διαφορά υπέρ, με την οποία είχε αποφασιστεί, να υποχρεωθούν όλοι οι δικηγόροι Αθηνών, όλα τα μέλη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, να υποβάλουν δηλώσεις νομιμοφροσύνης προς το καθεστώς επ' απειλή διαγραφής. Και βέβαια δεν τόλμησε ποτέ να εφαρμόσει αυτήν την απόφαση.

Για τη δίκη Μπελογιάννη συνεπώς και για όλο εκείνο το κλίμα δεν υπήρξε κάποια διαμαρτυρία του Δικηγορικού Συλλόγου, κάποια καταγγελία, κάποια συμπεριφορά σαν αυτή που συνηθίσαμε και οικοδομήσαμε τα επόμενα χρόνια στο Δικηγορικό Σύλλογο και τον καταστήσαμε φυσικό, συλλογικό υπερασπιστή δικαιωμάτων και ελευθεριών. Το μόνο που έκανε εκείνη η διοίκηση για τη δίκη του Μπελογιάννη ήταν να απορρίψει το αίτημα του Γάλλου δικηγόρου Ντενερύ να παραστεί στη δίκη του Μπελογιάννη ως συνήγορος υπεράσπισης και σιώπησε φυσικά για όλες τις νομικές αυθαιρεσίες και την τρομοκρατία.

Ήταν μια περίοδος που οι συνήγοροι υπερασπιστές ακόμη δεν είχαν αρχίσει να διεκδικούν συνδικαλιστική κυριαρχία και θώκους.

Ο χαρακτήρας του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών άρχισε να αλλάζει από το 1955 με τη θέσπιση του νέου Δικηγορικού Κώδικα (ΝΔ 3026/1954) και με τη «Νέα Κίνηση Δικηγόρων», η οποία άλλαξε τους συσχετισμούς των δυνάμεων, την προϊούσα ριζοσπαστικοποίηση και αργότερα τη συνάντηση με τα κινήματα για το Κυπριακό, για το 114, για τους Λαμπράκηδες, την ειρήνη, το δικτατορικό κίνημα, την κατάληψη της Νομικής και του Πολυτεχνείου και τη μεταπολίτευση και σιγά-σιγά ο συνήγορος υπερασπιστής άρχισε να κυριαρχεί και να αναδεικνύει συνδικαλιστικές ηγεσίες. Ήδη το 1956 ο Μιχάλης Βουρνάς

επαναπροσλήφθηκε στο Σύλλογο επί προεδρίας Αθανασίου Ζερβόπουλου, έγινε διευθυντής και με την ιδιότητα αυτήν τελεύτησε το βίο του το Φεβρουάριο του 1992 ως Διευθυντής του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Και τα επόμενα χρόνια φτάσαμε, όταν πια μαζικοποιήθηκε ο Σύλλογος, και μπορούσαν να ψηφίζουν όλοι οι δικηγόροι χωρίς εξαιρέσεις, να αναδειχθούν σε κορυφαίες συνδικαλιστικές θέσεις ηγεσίας μεγάλες ιστορικές μορφές υπερασπιστικές – για να μην παρεξηγηθώ αναφέρομαι μόνο σε ανθρώπους που έχουν φύγει από τη ζωή – όπως ο Ευάγγελος Γιαννόπουλος, ο Ευάγγελος Μαχαίρας, από του οποίου το βιβλίο για την ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου πολλά ενδιαφέροντα έχει κανείς να διαβάσει, και ο Τάκης Παππάς.

Η υλοποίηση της επιταγής του άρθρου 199 του τότε ισχύοντος Κώδικα περί Δικηγόρων (Ν.Δ. 3026/1954), το οποίο καθιστούσε τον Δικηγορικό Σύλλογο ανώτατο θεσμικό εκφραστή και υπερασπιστή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών, συνέβαλε και στο να σταματήσουν οι εκτελέσεις και στο να αρχίσει η διαδικασία κατάκτησης όσων οι σκληρές μετεμφυλιακές κυβερνήσεις απαγόρευαν. Μεγάλες μορφές δικηγόρων αναδείχθηκαν πρωτοπόροι στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών μέσα και έξω από τα δικαστήρια, δημιουργώντας ιερές παρακαταθήκες και κάποιες φορές πληρώνοντας και με την ζωή τους την ίδια το τίμημα για την ανιδιοτελή υπερασπιστική δράση τους : Σταύρος Κανελλόπουλος, Ευάγγελος Γιαννόπουλος, Παντελής Λιότσος, Νικηφόρος Μανδηλαράς, Ευάγγελος Μαχαίρας, Τάκης Παππάς. Αλλά ακόμα και πρόεδροι προερχόμενοι από τον δεξιό χώρο (Επαμεινώνδας Ζαφειρόπουλος, Σωτήρης Πολύδωρας, Δήμητρης Παξινός) διακρίθηκαν όχι λίγες φορές για ανακοινώσεις, ψηφίσματα και παρεμβάσεις του Δ.Σ.Α., οι οποίες σε κορυφαία ζητήματα που άπτονταν κρατικών αυθαιρεσιών και περιορισμού δικαιωμάτων και ελευθεριών, τάσσονταν πάντα με το μέρος των θυμάτων ενάντια στην εξουσία. Συχνά κάποιοι υπεράσπισαν με διάφορους τρόπους εκείνους που η εξουσία θεωρούσε «τρομοκράτες»:

Ο Ευάγγελος Γιαννόπουλος υπήρξε ένας από τους συνηγόρους του

Ρόλφ Πόλε στις δίκες έκδοσής του το 1976.

Ο Δημήτρης Παξινός έδωσε μαζί μας με συνέπεια τη μάχη για να μην εκδοθεί ο Τούρκος «τρομοκράτης» πολιτικός αγωνιστής Ταϋλάν στη Γερμανία το 2004 και το πέτυχε. Ενώ αναρίθμητες ήταν οι παρεμβάσεις του για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδίως για τα δικαιώματα των κρατουμένων.

Και ο πρόωρα εκλιπών Μιχάλης Ζαφειρόπουλος δεν ψήφισε ποτέ «Όχι» σε οποιοδήποτε ψήφισμα πρότεινε ο γράφων «αριστεριστής» σχετικό με ανθρώπινα δικαιώματα και κρατική καταστολή.

Όλα αυτά συνέβαλαν στη διαχρονική καταξίωση του Δικηγορικού Συλλόγου, όχι μόνο απέναντι στους δικηγόρους, αλλά απέναντι και στο κοινωνικό σύνολο διαμορφώνοντας την προσδοκία και την απαίτηση της ολόκληρου του νομικού κόσμου και της κοινωνίας για τις τοποθετήσεις του. Αυτό που αποτυπώνει και ο ισχύων κώδικας περί δικηγόρων (ν. 4194/2013) στο άρθρο 90 («Σκοποί και αρμοδιότητες δικηγορικών συλλόγων “)

Στους δικηγορικούς συλλόγους ανήκει :

α) Η υπεράσπιση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου σε μία δημοκρατική πολιτεία»

Η σημερινή πλειοψηφία του Δ.Σ. του Δ.Σ.Α. και ο πρόεδρός του αποτελούν θλιβερή εξαίρεση και μας γυρίζουν στις μέρες του Ροντήρη , στο 1951. Σιωπούν εκκωφαντικά εδώ και 56 ημέρες, όσο διαρκεί δηλαδή η απεργία πείνας του Κουφοντίνα, που αποτελεί διαμαρτυρία και απαίτηση επαναφοράς στην νομιμότητα, εξαιτίας της παραβίασης του άρθρου 3 Ν. 4760/2020, που η ίδια η κυβέρνηση θέσπισε για την σωφρονιστική αντιμετώπιση του Κουφοντίνα, καθ' ομολογία της, και τον οποίο η ίδια παραβιάζει εξαπατώντας με εναλλασσόμενα κατά περίπτωση ψέμματα την κοινή γνώμη και προσπαθώντας να φορτώσει τις ευθύνες της στην δικαιοσύνη και στους συνηγόρους του. Η φωνή του Δ.Σ.Α. απουσιάζει, την στιγμή κατά την οποία έχει εκφραστεί η φωνή της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Συνηγόρου του Πολίτη, της Διεθνούς Αμνηστίας, των Δικηγορικών

Συλλόγων Πατρών και Πειραιά, ακόμα και της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, έστω και με τις διαφωνίες μερικών δεκάδων εκπροσώπων του «δικαστικού μεσαίωνα», όπως εύστοχα τους χαρακτήρισε ο πρόεδρος της Ε.Δ.Ε.

Όλοι αυτοί καταγγέλλουν είτε στο σύνολο είτε σε επιμέρους πτυχές της την καταπάτηση των αρχών και κανόνων του κράτους δικαίου που ο Δ.Σ.Α. επιφορτίζεται και νομικά πρωτίστως να υπερασπίζει.

Με την στάση τους αυτή, παρά τα έντονα και επανειλημμένα αιτήματα των συμβούλων της αριστεράς, αλλά και άλλων συμβούλων, όπως και του τ. αντιπροέδρου του θέμη Σοφού, περιορίζουν τον Δ.Σ.Α. σε ένα συντεχνιακό μικρομάγαζο, αποτυχημένης διαχείρισης και αυτό, αφού δεν κάνει τίποτα άλλο εδώ και αρκετούς μήνες από το να ζητάει να μείνουν ανοιχτά τα δικαστήρια ενάντια στην λογική και στην ογκούμενη αύξηση των κρουσμάτων της πανδημίας και να διεκδικεί εκλιπαρώντας λίγες εκατοντάδες ευρώ για τους πληττόμενους δικηγόρους, αντί να οργανώνει κινητοποιήσεις και να διεκδικεί ουσιαστική και πλήρη αποζημίωση και απαλλαγή από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές.

Υποκλίνεται στον κυβερνητικό αυταρχισμό, τον οποίο ουδέποτε έχει καταγγείλει (συναθροίσεις, κατάργηση πανεπιστημιακού ασύλου, πανεπιστημιακή αστυνομία κα.), με αποτέλεσμα να γιγαντώνεται η καθημερινή και εκτεταμένη του εξάπλωση. Τα αντανакλαστικά του λειτουργούν αυτόματα μόνο όταν ο Ρουβίκωνας επισκέπτεται τα δικαστήρια.

Την ώρα που χιλιάδες δικηγόροι και νομικοί από όλη την Ελλάδα υπογράφουν, κινητοποιούνται και διαδηλώνουν κάθε μέρα, συμβάλλοντας με την παρουσία και την συμπεριφορά τους στην κατάκτηση του δικαιώματος των διαδηλώσεων στην πράξη για συμπαράσταση στον απεργό πείνας Δημήτρη Κουφοντίνα, η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. του Δ.Σ.Α. είναι άφαντη, ανύπαρκτη και φοβική.

Ένας τέτοιος φόβος απέναντι στην συγκέντρωση διαμαρτυρίας που διοργανώθηκε χθες 3/3/2021 και ώρα 16.30΄ έξω από τα γραφεία του Δ.Σ.Α., τους έκανε να φέρουν την αστυνομία, να ασφαλίσουν πόρτες και παράθυρα και να εξαφανιστούν, μήπως τυχόν και θελήσουμε να μπούμε στο κτήριο. Ασφαλώς και δεν θα τους κάναμε την χάρη να εγκλωβιστούμε στα ντουβάρια του, την στιγμή που το καθήκον μας καλούσε σε μία ακόμα μαζική διαδήλωση χιλιάδων ανθρώπων στο Σύνταγμα. Γιατί για μας ο Δ.Σ.Α. δεν είναι τα ντουβάρια και οι τοίχοι του, είναι το «χώμα» που άφησαν οι προηγούμενες ηρωικές γενιές των αγωνιστών και αυτό το χώμα είναι δικό τους και δικό μας.

Και αν ο κ. Βερβεσός νομίζει, ότι προσαρμόζοντας την πολιτική του προς τα δεξιά διασπά το ακροατήριο των δικηγόρων που υποστηρίζουν την Ν.Δ. και γενικότερα του συντηρητικού τους κομματιού και ενισχύει τις πιθανότητες επανεκλογής του, δεν έχει παρά να συμβουλευτεί τα διδάγματα της συνδικαλιστικής ιστορίας του Δ.Σ.Α., τα οποία αποδεικνύουν χωρίς καμία εξαίρεση ότι όλοι οι διατελέσαντες «κεντροαριστεροί» πρόεδροι που ακολούθησαν την ίδια συμπεριφορά, ηττήθηκαν στις αμέσως επόμενες εκλογές από τον καθαρά δεξιό αντίπαλο τους. Δυστυχώς για αυτούς, το ακροατήριο των «κυρ – Παντελήδων» της δικηγορίας στο οποίο φαίνεται να ελπίζει και ο σημερινός πρόεδρος είναι μαθημένο να ξεχωρίζει τα αυθεντικά από τις απομιμήσεις και φυσικά να τα προτιμά.

Εάν λοιπόν ο κ. Βερβεσός νομίζει ότι κάνοντας πλάτη στην κυβερνητική αυθαιρεσία και γενικότερα στην κυβερνητική πολιτική, συνεχίζοντας τον δρόμο στο επαίσχυντο ΝΑΙ στο δημοψήφισμα 2015, ενισχύει την επανεκλογή του, είναι βέβαιο ότι κοιμάται σε λάθος πλευρό, αλλά είναι πρόβλημά του. Δικαίωμά του είναι να διαχειριστεί την προσωπική του καριέρα, με τον τρόπο που εκείνος νομίζει. Εκείνο που δεν είναι δικαίωμα του είναι να την βάλει πάνω από την ιστορία του Δικηγορικού Συλλόγου και να την φέρει πίσω στα χρόνια του Ροντήρη, ξανά δηλαδή στις σελίδες της ντροπής από τις σελίδες της δόξας.

Τον ευχαριστώ και πάλι για τη στάση του, όπως και κάθε άλλον που συμπαραστάθηκε, απέναντι στη σύλληψή μου στις 6/12/2020, αλλά δεν αρκεί αυτό, ούτε ανατρέπει την όλη εικόνα.

Τις σελίδες της δόξας θα τις γράψουν οι χιλιάδες αγωνιζόμενοι κάθε μέρα μαχόμενοι δικηγόροι, που υπερασπίζονται αυτά που ο Δ.Σ.Α. εξαιτίας του απεμπολεί.

Και με τους αγώνες τους όταν η θλιβερή παρένθεση των «Ροντήρηδων 2021» θα κλείσει, ο Δ.Σ.Α. θα επανέλθει στον δρόμο που τον καλεί η ιστορία του.

Αθήνα, 4/3/2021

Κώστας Παπαδάκης

CONTRA TEMPO: παραλλαγές σε μια πεταλούδα κι αρκετά φέιγ βολάν

της Τέσης Λαζαράτου*

«Βαρύς ο κόσμος να τον ζήσεις,

όμως για λίγη περηφάνια το άξιζε.»

Όταν έγραφε ο Ελύτης αυτούς τους στίχους, σίγουρα δεν είχε στο μυαλό του ότι λίγες δεκαετίες μετά θα ήταν τόσο παρωχημένοι...

Μεσούσης της λαίλαπας των εξοντωτικά απολίτιστων πολιτιστικών

—κι όχι μόνο— αποκαλύψεων, στην καρδιά της υγειονομικής κρίση που μαίνεται και της πολιτικής εκμετάλλευσης της που λυσομανά, αποκλεισμένοι στον ανέγγιχτο κόσμο της κατ' οίκον ιδιώτευσης, μήπως να βρούμε το χρόνο να σκεφτούμε τις λέξεις που χάνονται;

Περηφάνεια, τιμή, αντίσταση, σύγκρουση, ανάληψη ευθύνης, πάθος για τη λευτεριά, κι άλλες ομοούσιες «παλιάς κοπής», παρηκμασμένες έννοιες, ηχητικά κελύφη άδεια από νόημα ένεκα λεηλασίας, κινδυνεύουν να βρεθούν καθ' οδόν για το μουσείο της κοινωνικής μας ιστορίας. Εκθέματα επιτύμβια για τις επερχόμενες γενεές, καρφωμένα εφιαλτικά σε ταφόπλακες κάθε γλωσσικού σημαίνοντος μάς προετοιμάζουν, δια της απουσίας τους, στην κατεύθυνση του αφανισμού του συμβολικού πεδίου.

Και εμείς βαθιά ανυπόληπτοι έναντι του ιδίου του βλέμματός μας, αφού τελικά «ανέκφραστοι» παραχωρούμαστε στην ψυχική ερήμωση. Ούτε καν συμπτώματα ψυχικής τάξης δεν εμφανίζουμε πια οι άνθρωποι γιατί κι αυτό απαιτεί μια κάποια ψυχική δραστηριότητα που δεν μας βρίσκεται πλέον διαθέσιμη. Έτσι κάπως θα μετατραπούμε βορά στα αυτοάνοσα, ή υποψήφια θύματα στην επερχόμενη νέα πανδημία! Ανύποπτοι για τη μόλυνση που μας έχει κατατροπώσει ήδη από πάντα, χωρίς έστω μία ελπίδα αντιδότησης στο δηλητήριο της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, κωφεύουμε ακόμα και στις λέξεις μας που χάθηκαν. Παραδομένοι καταστατικά στην πιο γλυκιά μέθη της κατανάλωσης διεκπεραιώσεων και συμπεριφορών που κρύβει εκείνος ο απεγνωσμένος που δεν θα εξεγερθεί ποτέ. Εφιαλτικό τοπίο ενός μελλοντικού κολαστήριου ή ένας άλλος εμφύλιος στο καιρό της ικής δυστοπίας;

«Βαρύς ο κόσμος να τον ζήσεις,

όμως για λίγη περηφάνια το άξιζε.»

Όταν έγραφε ο Ελύτης αυτούς τους στίχους σίγουρα δεν είχε στο μυαλό του, ότι λίγες δεκαετίες μετά θα ήταν τόσο επίκαιροι. Πολλώ δε μάλλον, ότι θα χρειαζόταν μια απεργία πείνας, για να

συναντήσουν εκ νέου αυτές οι παρωχημένες λέξεις τα πάντα επίκαιρα διακυβεύματά τους...

Γιατί οι λέξεις έχουν συντριβεί, αφού δεν μπόρεσαν να πουν για την «νόμιμη» αξίωση του κράτους πάνω στο μονοπώλιο της βίας. Και εκεί στη δίκαιη άρση της, όταν κι όπου οι σημασίες επανίστανται, το *contra tempo*! Σαν τη μουσική άρση που επισημαίνει – ενίσταται κι ανατρέπει ό,τι προηγήθηκε στη μουσική θέση, όχι ενάντια στο χρόνο αλλά από την άλλη του μεριά. Δια της αλλαγής του χρόνου –ένα τρικ επωφελούς διαιρετότητας παρότι ο χρόνος είναι τελικά αδιαίρετος– οδηγείται στο διφορούμενο του λόγου, ό,τι εμμένει οιονεί διαλείπον ως ιδεολογία. Το *contra tempo* μας εισάγει στο απροσδόκητο μη αναμενόμενο με ακριβώς τον αντίστροφο τρόπο από ό,τι η επιδημιολογία, στο προδοκώμενο μη αναμενόμενο.

Κοντολογίς σήμερα ίσως να αποδεικνύεται πως ο κορωνοϊός μπορεί να μας πει για την επίπτωση που έχει ο ένας στον άλλο. Να μας ξυπνήσει από το λήθαργο μιας υπνωτισμένης καθημερινότητας, να μας καταστήσει ενήμερους για την ξεχασμένη έννοια της αμοιβαιότητας και να καταδείξει την ανήκεστο βλάβη μιας τάχα-μου-θετικής-σκέψης που «άνθισε» στα χρόνια του νεοφιλελευθερισμού. Για το πώς δηλαδή ο επαπειλούμενος θάνατος ενός απεργού πείνας είναι μια θύελλα τοξικής σκόνης που αν συμβεί, θα την εισπνεύσουμε όλοι. Κι αν τον αποτρέψουμε, αν με εκείνη την μαγική τηλεκίνηση της ύλης, μοναδική επίτευξη του θαυμαστού σύμπαντος της αλληλεγγύης, καταφέρουμε να συνδέσουμε πάλι τον ορό στη φλέβα του Δ. Κουφοντίνα, τότε οι λέξεις θα εμψυχωθούν σαν πεταλούδες κι οι ψυχές μας θα επαναοικειοποιηθούν ήχους, σημασίες και, ναι, την ελευθερία του πετάγματος!

Περηφάνεια, όπως το βλέμμα της καθηγήτριας στο ΑΠΘ, όταν το σώμα της γινόταν ασπίδα στον παρολίγο διαμελισμένο φοιτητή.

Τιμή, όπως εκείνοι που χάσανε βίαια την παιδικότητά τους και τώρα αποπειρώνται να γυρίσουνε πίσω για να την τιμήσουν.

Αντίσταση, όπως εκείνοι που για πέμπτη Παρασκευή τρώνε ξύλο δεχόμενοι απρόκλητες και συνεχόμενες επιθέσεις από τα εντεταλμένα όργανα της καταστολής, κατ' ευφημισμόν «δυνάμεις ασφαλείας».

Σύγκρουση, όπως ο καθηγητής που διαχωρίζει τη θέση του από τη σύγκλητο, για την παραχώρηση της παιδείας στο υπουργείο δημόσιας τάξης.

Ανάληψη ευθύνης όπως στην «επίθεση» με τρικάκια υπέρ του Κουφοντίνα στο σπίτι της Προέδρου της Δημοκρατίας – έτσι ονομάστηκε η ρίψη φείγ βολάν.

Πάθος για την λευτεριά όπως 47η μέρα απεργία πείνας του πολιτικού κρατούμενου Δημήτρη Κουφοντίνα, ενός λεύτερου ανθρώπου παρότι φυλακισμένου, που με την απεργία του επιμένει να εγγράφει με όρους συμβολικής νομιμότητας ό,τι η αστική νομιμότητα παράτυπα αποκλείει.

«Ο Άλλος δεν είναι θεμέλιο αρχών και ηθικών, δεν είναι η ύψιστη απόδειξη της ύπαρξης του α πριόρι-Εγώ, είναι ασύνδετος, ασυσχέτιστος και απόλυτα απροσδιόριστος, μέχρι να επικρατήσει ως ο μόνος πραγματικός καθορισμός» λέει η λεβινασική παρακαταθήκη. Αλλά εσείς οι άλλοι που σκέφτεστε αλλιώς τον άλλον, εξουσιολάγνοι, διαστροφικοί και άρχοντες, όσοι κι όσες αφήνετε να βασανίζεται ένας άνθρωπος μέχρι την εσχατιά της εξόντωσης, και σεις όσοι σας αρέσει να τον ταπεινώνετε... παραληρητικά παντοδύναμοι, κανείς δεν θα βρεθεί να σας σκεφτεί, διαβάζοντας αυτόν το στίχο του Ελύτη.

Ούτε οι σκιές σας.

* Η Τέση Λαζαράτου είναι ψυχοθεραπεύτρια.

Pablo Hasel: Στη φυλακή για το πολιτικοποιημένο ραπ

της Μαριλένας Ευσταθιάδου

Στις 28 Ιανουαρίου το Εθνικό Ανώτατο Δικαστικό Ίδρυμα της Ισπανίας (Audiencia Nacional), εξέδωσε απόφαση βάσει της οποίας ο Pau Rivadulla, γνωστός ως Pablo Hasel, πρέπει να παραδοθεί στις αρχές μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου για να φυλακιστεί. Ο Pablo Hasel είναι ράπερ με ενεργό πολιτική δράση. Δεν είναι η πρώτη φορά που οδηγείται στο δικαστήριο. Το 2015 καταδικάστηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο σε 2 χρόνια φυλάκιση με την κατηγορία ότι εγκωμιάζει την τρομοκρατία. Το Σεπτέμβρη του 2018 καταδικάστηκε σε 9 μήνες και μια ημέρα, ενώ του επιβλήθηκε πρόστιμο της τάξεως των 30.000 ευρώ. Η καταδίκη του αφορά πάλι στον “εγκωμιασμό” της τρομοκρατίας, καθώς και σε εξύβριση και συκοφαντία της Μοναρχίας και των δυνάμεων ασφαλείας του Κράτους. Η έφεση που κατέθεσε ο Pablo Hasel απορρίφθηκε και στις επόμενες μέρες θα οδηγηθεί στη φυλακή.

Χιλιάδες διαδηλωτές κατεβαίνουν στο δρόμο ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την καταδικαστική απόφαση με συνθήματα όπως: “Εσείς, φασίστες, είστε οι τρομοκράτες”, “Ο Pablo Hasel θα φυλακιστεί επειδή καταγγέλλει αδικίες κι επειδή είναι κομμουνιστής”, “Ο Pablo Hasel εξέφρασε αυτό που η πλειοψηφία σκέφτεται. Αν φυλακίσουν αυτόν, θα το κάνουν και σε εμάς”. Τις επόμενες μέρες έχουν προγραμματιστεί συγκεντρώσεις σε διάφορες πόλεις της Ισπανίας. Ο Pablo Hasel θα είναι ο πρώτος ράπερ στην Ευρώπη που θα φυλακιστεί για την εναντίωσή του στο καθεστώς της χώρας του. Ωστόσο, δεν είναι ο πρώτος που καταδικάζεται στην Ισπανία. Το 2018 υπήρξε παρόμοια καταδίκη εις βάρος του ράπερ Valtònyc, ο οποίος αυτοεξορίστηκε για να μη φυλακιστεί.

Η Ισπανία δεν είναι η πρώτη χώρα που προσπαθεί να φιμώσει πολιτικοποιημένους καλλιτέχνες της rap σκηνής. Το ‘11 στο

Μαρόκο, ο δημοφιλής rapper και οραγνωμένος οπαδός της Raja Casablana, [El Haged](#), φυλακίστηκε επίσης για προσβολή της Μοναρχίας. Χρέος μας είναι η ανάδειξη αυτής της κατάφωρης παραβίασης της ελεύθερης έκφρασης και της διακίνησης επαναστατικών ιδεών.

Ακολουθεί η δήλωσή του ίδιου μετά την ανακοίνωση της απόφασης:

28 Ιανουαρίου 2021

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΦΥΛΑΚΙΣΗ ΜΟΥ

Σε 10 μέρες θα έρθει να με απαγάγει μετά βίας το οπλισμένο χέρι του Κράτους για να με φυλακίσει, διότι δε θα παρουσιαστώ οικειοθελώς στη φυλακή. Δεν ξέρω ούτε σε ποια φυλακή θα με πάνε, ούτε για πόσο καιρό. Λαμβάνοντας υπόψην όλες τις υποθέσεις που συσσωρεύονται επειδή αγωνίζομαι, άλλες με εκκρεμείς εφέσεις και άλλες που εκκρεμούν πρωτόδικα, μπορώ να περάσω μέχρι 20 χρόνια περίπου στη φυλακή. Αυτή η συνεχής δίωξη που αντιμετωπίζω εδώ και πολλά χρόνια, η οποία υλοποιείται πέρα από τις καταδίκες φυλάκισης, δεν οφείλεται μόνο στα επαναστατικά μου τραγούδια, αλλά και στην ενεργή πολιτική μου δράση, πέρα από τα τραγούδια και τη συγγραφή. Η ίδια η Εισαγγελέας αναγνώρισε επί λέξει: “είναι επικίνδυνος επειδή είναι τόσο δημοφιλής κι επειδή προτρέπει στην κοινωνική κινητοποίηση”. Η υλοποίηση του αγώνα για τον οποίο μιλάω στα τραγούδια μου είναι αυτό που με έβαλε συγκεκριμένα στο στόχαστρο, πέραν του ότι στηρίζω οργανώσεις που έχουν πολεμήσει το Κράτος, είμαι αλληλέγγυος με τους πολιτικούς Του κρατούμενους και δημιουργώ συνειδήσεις καταγγέλλοντας τις αδικίες, υποδεικνύοντας φωναχτά και καθαρά τους ενόχους.

Είναι πολύ σημαντικό να ξεκαθαριστεί ότι δεν είναι μια επίθεση μόνο εναντίον μου, αλλά εναντίον της ελευθερίας της έκφρασης - και γι' αυτό εναντίον της τεράστιας πλειοψηφίας- την οποία δεν μας εγγυάται κανείς, όπως και τόσες άλλες δημοκρατικές ελευθερίες. Όταν καταστέλλουν κάποιον, το κάνουν για να φοβίσουν τους υπόλοιπους. Με αυτή την τρομοκρατία θέλουν να

εμποδίσουν την καταγγελία των εγκλημάτων τους και των πολιτικών εκμετάλλευσης και μιζέριας. Δεν μπορούμε να το επιτρέψουμε. Ξέρουν ότι δε θα υποκύψω αν φυλακιστώ και γι' αυτό το κάνουν· κυρίως για να υποκύψουν οι υπόλοιποι. Λόγω του ότι δεν εξωτερικεύτηκε πως πρόκειται για μια επίθεση εναντίον οποιουδήποτε αντιφασίστα, δεν υπήρξε αρκετή αλληλεγγύη για να αποφευχθεί η φυλάκισή μου, όπως και τόσες άλλες. Το καθεστώς δυναμώνει μπροστά στην έλλειψη αντίστασης και κάθε μέρα μας αφαιρούν δικαιώματα και ελευθερίες, χωρίς να διστάζουν την ώρα που μας ακουμπάνε. Πρέπει να οργανώσουμε την άμυνά μας απέναντι στις συστηματικές επιθέσεις τους. Πολλοί μου γράφετε ρωτώντας τι μπορείτε να κάνετε. Πρέπει να διαδοθεί πολύ αυτό που κάνουν, για να το μάθει και να συνειδητοποιήσει όλος ο κόσμος, αλλά αυτό που κυρίως επείγει είναι η οργάνωση, όχι μόνο για να φέρει αλληλεγγύη στα γεγονότα που συμβαίνουν στο δρόμο και για να την οργανώσουν καλά, αλλά και για να υπερασπιστούμε όλα τα δικαιώματα που ποδοπατούν χωρίς να τιμωρούνται.

Είναι επίσης αναγκαίο να υποδείξουμε την -τόσο άστοχα αποκαλούμενη- "προοδευτική" Κυβέρνηση για το γεγονός ότι επιτρέπει αυτό που γίνεται και τόσα άλλα, ενώ προστατεύει τη Μοναρχία και της αυξάνει τον προϋπολογισμό, δεν αγγίζει τον "Νόμο Φίμωτρο"[1] και άλλους καταπιεστικούς νόμους, πρόσθεσε μάλιστα και το "Διαδικτυακό Νόμο Φίμωτρο", εξακολουθεί να έχει φυλακές γεμάτες με αγωνιστές κρατούμενους σε χείριστες συνθήκες, εκτός των άλλων πολιτικών ενάντια στην εργατική τάξη. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι αν μας φυλάκιζαν με το Partido Popular και το VOX στην κυβέρνηση, θα γινόταν μεγαλύτερο σκάνδαλο, αλλά αυτοί οι υποκριτές που αυτοαποκαλούνται αριστεροί δεν αντιτάχθηκαν ούτε σε αυτό.

Δε θα ζητήσω συγγνώμη για να μειώσω την ποινή ή να αποφύγω τη φυλακή: είναι τιμή μου να υπηρετώ ένα δίκαιο αγώνα και δε θα τον εγκαταλείψω ποτέ. Αν με ελευθερώσουν πριν ολοκληρωθεί η ποινή θα είναι επίτευγμα της πίεσης των αλληλέγγυων. Η φυλακή είναι άλλο ένα χαράκωμα μέσα από το οποίο θα συνεχίσω να

συνεισφέρω και να εξελίξομαι. Όπως τόσοι άλλοι άνθρωποι, εγώ άρχισα να αγωνίζομαι εμπνευσμένος από το παράδειγμα αντίστασης και άλλου τύπου συνεισφορών των πολυάριθμων πολιτικών κρατούμενων. Ελπίζω αυτή η βαριά παραβίαση να φέρει περισσότερο κόσμο στον αγώνα ενάντια στο Καθεστώς, εχθρό της αξιοπρέπειάς μας· αν με φυλακίζουν για να με φιμώσουν, το μήνυμα να ακουστεί δυνατά και να βγουν ηττημένοι. Ως προς την εξορία, αποφάσισα να μείνω εδώ για να χρησιμεύσει αυτή η ευκαιρία ώστε να ξεμπροστιαστούν ακόμα περισσότερο. Αυτή η επίθεση στις ελευθερίες μας μπορεί να γυρίσει εναντίον τους: Ας πιάσουμε δουλειά.

[1] Ley Mordaza: έτσι ονομάζουν ανεπίσημα το Συνταγματικό νομοσχέδιο για την προστασία της ασφάλειας του πολίτη (Ley Orgánica de la protección de la seguridad ciudadana), το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου του 2015. Ονομάζεται “Νόμος Φίμωτρο” διότι θέτει περιορισμούς σε βασικά δικαιώματα, όπως αυτό της συνάθροισης, της διαδήλωσης και της ελευθερίας της έκφρασης.

Η μισθωτή εργασία στον καιρό του Νεοφιλελευθερισμού

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί εισήγηση της Χειρονομίας – Αντιεξουσιαστικής κίνησης στην εκδήλωση με τίτλο “Καπιταλισμός της Πλατφόρμας, Μεταφορές και Εργασία σε καιρούς πανδημίας” που πραγματοποίησε η Αντιεξουσιαστική Κίνησης Αθήνας στις 26 Ιανουαρίου 2021. Στο τέλος του κειμένου θα αναρτηθεί ο σύνδεσμος με την βιντεοσκοπημένη εκδήλωση.

του Βασίλη Καραπάνου

Τι σημαίνει στην πραγματικότητα ο τεμαχισμός της μισθωτής

εργασίας για την ίδια την εργασία, για τον εργαζόμενο, τι σημαίνει για την κοινωνία, τον δημόσιο χώρο και χρόνο, αλλά και για τα κέρδη των αφεντικών και των κρατών εν τέλει;

Ο σπουδαίος ρόλος που έπαιξε το εργατικό κίνημα στη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών ζωής για τους εργαζόμενους και για όλη την κοινωνία, προκύπτει εν πολλοίς και από τις συγκροτητικές δυνατότητες που υπήρξαν κατά τη γέννηση και την ανάπτυξή του. Δηλαδή, βασικό ρόλο στην οργάνωση και διαμόρφωση της εργατικής τάξης του 19^{ου} αιώνα έπαιξε τόσο ο κοινός χώρος, στην αρχή ο χώρος δουλειάς και εν συνεχεία οι χώροι συνάντησης εκτός δουλειάς, όπως οι λέσχες, αλλά και ο κοινός χρόνος, δηλαδή η απασχόληση στο ίδιο μέρος, κάτω από τις ίδιες συνθήκες.

Πράγματι, ο καταμερισμός εργασίας και ο αποκλεισμός των εργατών και της κοινωνίας από την συνολική οργάνωση της παραγωγής, αποτελούν αλλοτριωτικούς παράγοντες για τον κάθε εργαζόμενο. Ωστόσο, η αυτοματοποίηση της παραγωγής, η τηλεργασία, η κατακερματισμένη παραγωγή (ανά χώρες και περιοχές) και η κατακερματισμένη εργασία, όπως επίσης και η κατάργηση κάθε εργατικής ή άλλης ταυτότητας και η δημιουργία του νεοφιλελεύθερου ατόμου – μη κοινωνού οποιασδήποτε κοινωνίας – εργατικού νομά, υποτιθέμενου συνεργάτη με τα αφεντικά, εν είδει μιας κακοστημένης φάρσας που βάζει τον υποδουλωμένο και συχνά υποαμειβόμενο εργαζόμενο στη θέση του απολογητή των αφεντικών και των συμφερόντων του, όλα αυτά διαλύουν όχι απλά το παλιό εργατικό υποκείμενο, τη συγκρότηση και την ταυτότητα των εργαζομένων, αλλά οδηγούν σε πλήρη κοινωνική, ατομική, ψυχική και εν τέλει οικονομική αφάνεια.

Ο εργαζόμενος πλέον, ειδικά σε συνθήκες τηλεργασίας ή ακραίας και πλήρως εποπτευόμενης αυτοματοποίησης (η οποία εισάγεται σιγά σιγά από το παράθυρο σε ολοένα και περισσότερους εργασιακούς κλάδους) όχι μόνο δεν σκέφτεται, όχι μόνο δεν γνωρίζει καν τι είναι αυτό το οποίο δουλεύει, σε τι αποσκοπεί, πώς δημιουργείται, πού καταλήγει, αλλά δεν μπορεί να προσμένει ούτε στην ανθρώπινη επαφή, ούτε καν στη διαμέσου του δημοσίου

χώρου και χρόνου κατανόηση του μεγέθους της μηχανής στην οποία αποτελεί γρανάζι.

Η πλήρης αυτή αποκοπή του εργαζόμενου – κοινωνού από την παγκόσμια διαρκή κίνηση του Κεφαλαίου, η οποία με την πλήρη εγκαθίδρυση του Νεοφιλελευθερισμού και της άνευ όρων Ελεύθερης Αγοράς φαίνεται σαν μια συμπαγής διαδικασία προώθησης ενιαίων συμφερόντων, ενώ στην πραγματικότητα βρίθει από ενδοκαπιταλιστικούς και διακρατικούς ανταγωνισμούς κλπ, αποτυπώνεται μέσω του αυστηρού ελέγχου, της κατόπτευσης, της καταστολής και όλων των άλλων στοιχείων ενός Ολοκληρωτικού Κράτους στην υπηρεσία του Κεφαλαίου και το ανάποδο, στο σώμα, την ψυχή, το πνεύμα, την ανθρώπινη υπόσταση του εργαζόμενου.

Η πανδημία το ανέδειξε αυτό μια χαρά. Δηλαδή, μέσω του απαραίτητου πειραματισμού σε πρωτόγνωρες συνθήκες, Κράτος-Κεφάλαιο ανασυντάσσουν και αναδιατάσσουν τον δημόσιο χώρο, καθιστώντας τον κομμάτι της αποκλειστικής τους αρμοδιότητας (πρόσφατα ανακοινώθηκε Τρίτη συνταγματική εκτροπή εντός μόλις 3 μηνών – απαγόρευση συγκεντρώσεων δηλαδή, με στόχο σαφέστατα την αντίσταση της κοινωνίας κατά του αστυνομικού πολυνομοσχεδίου για την παιδεία και τις συγκεντρώσεις αλληλεγγύης στον απεργό πείνας Δ. Κουφοντίνα, αφήνοντας ρητά απέξω τον συνωστισμό στις αγορές) και μετατρέποντάς τον, τον δημόσιο χώρο, σε έρημο τοπίο διανομής και κατανάλωσης. Παράλληλα, ο ιδιωτικός χώρος με την τηλεργασία γίνεται ένα και το αυτό, αφού το σπίτι μετατρέπεται από χώρος ξεκούρασης σε χώρο εργασίας, ενώ το παράδειγμα της Amazon τελειοποιεί εδώ και χρόνια την αυτοματοποίηση ακόμα και των βημάτων των εργαζόμενων μέσα από αλγορίθμους και τις απαραίτητες συσκευές που κουβαλούν πάνω τους.

Αντί για στρατιές πρώην αγροτών ή εργατών γης, που οι χρόνιες περιφράξεις, η συσσώρευση πλούτου και τα πενιχρά επιδόματα οδήγησαν στα περίχωρα των νέων βιομηχανικών πόλεων τύπου Μπέρμιγχαμ ή αντί για τους κάθε λογής μετανάστες που περιμένουν το φορτηγό να τους μαζέψει για μεροκάματο, αν σταθούν τυχεροί, πλέον οι πόλεις θα έχουν στρατιές «ελεύθερων

επαγγελματιών» που θα κυνηγούν το μεροκάματο, με δικό τους ρίσκο, με ένα μηχανάκι, ένα πατίνι, με τα πόδια, εκεί που πριν τουλάχιστον αναγνωρίζονταν ως εργαζόμενοι και υπόκεινταν σε μία σχετική εργατική νομοθεσία (βλ. περίπτωση Wolt).

Η κορυφή σε αυτό το ιδιότυπο Πανοπτικόν, που προσπαθεί να εγκαθιδρυθεί ως η νέα κοινωνική συνθήκη σε παγκόσμια κλίμακα, κατέχει το μέγιστο μερίδιο του πλούτου, συσσωρεύει αδηφάγα χρήμα και πληροφορίες για κάθε πτυχή της ατομικής και κοινωνικής ζωής, έχει στα χέρια της τη νομοθεσία και την εκτελεστική εξουσία. Προσπαθεί να σπάσει οριστικά το κοινωνικό συμβόλαιο που στήθηκε εν μέρει υπέρ των κατώτερων τάξεων με αίμα και πολύ κόπο που οι ίδιες έχυσαν, όπως για τους αγώνες για το θωρο, την ασφάλιση, τη σύνταξη, για την ελεύθερη υπόσταση των σωμάτων τους. Προσπαθεί να μετατρέψει εργαζόμενους και καταναλωτές σε μία ενιαία μάζα υποτελών, με αδιάσπαστο εργασιακό και κοινωνικό χρόνο υπέρ της αδιάκοπης παραγωγής για το Κεφάλαιο και της σιωπής για τα εγκλήματα του Κράτους. Στην τελική, η Amazon και η κάθε Amazon με τα τεράστια δίκτυα διανομών σε καθησυχάζει: *Δούλεψε εσύ όσο χρειάζεται κι εγώ με ένα απλό κλικ θα ενεργοποιήσω το μηχανισμό μου για να παραλάβεις ό,τι θες στο σπίτι σου, χωρίς περιττές κοινωνικές συναναστροφές. Τώρα, αν μέσα σε αυτήν την περιδίνηση είσαι το ίδιο άτομο που σαν ρομπότ συσκευάζεις, συναρμολογείς, μεταφέρεις, κουβαλάς, διανέμεις ένα προϊόν, που εσύ μετά παραγγέλνεις, έτσι είναι ο Καπιταλισμός, βρίσκει πάντα παραθυράκι να απευθυνθεί και στα δικά σου γούστα.*

Εν κατακλείδι, ο Καπιταλισμός δεν μπορεί να σταθεί χωρίς το Κράτος. Ο Καπιταλισμός έχει την πατέντα και τελειοποιεί. Το Κράτος, όμως έχει τους Μηχανισμούς, το Στρατό, την Τεχνολογία, κυρίως έχει την νομοθετική και εκτελεστική εξουσία για να βάλει την πλάτη.

Ο αγώνας μας απέναντι και στα δύο ταυτόχρονα πρέπει να είναι πολυεπίπεδος. Ο Καρλ Πολάνυι κάποτε μιλούσε για τη διπλή κίνηση της Ιστορίας, τις δυνάμεις της αποχαλινωμένης Ελεύθερης

Αγοράς που τραβάει μπροστά παρασέρνοντας τα πάντα και τις δυνάμεις της Κοινωνίας που βάζουν φραγμούς στην κίνηση της Αγοράς προς όφελός της.[1] Κάπως άστοχα ενσωματώνει στην ανάλυσή του και πολιτικές και οικονομικές δυνάμεις διαχωρισμένης εξουσίας, όπως πιο φιλολαϊκές κυβερνήσεις κλπ. Καθώς, σιγά σιγά εξαφανίζονται και τα τελευταία ψήγματα τέτοιων αυταπατών, η διπλή κίνηση προσλαμβάνει την τελική και καθαρή μορφή της. Οι από πάνω, Κράτος και Κεφάλαιο και οι από κάτω, η Κοινωνία, οι εργαζόμενες μάζες, οι καταπιεσμένοι-ες, οι μειονότητες, οι αόρατες και αόρατοι που προσπαθούν να οργανωθούν ή αυτό πρέπει να αρχίσουν να κάνουν με κάθε τρόπο. **Με σωματεία βάσης, με συνελεύσεις γειτονιάς, με κοινωνικούς χώρους, με παγκόσμια αλληλεγγύη, με αίτημα την άρνηση της εκπροσώπησης, τον κοινωνικό έλεγχο της παραγωγής, με Άμεση Δημοκρατία στον τρόπο οργάνωσης και στη λήψη των αποφάσεων. Να διεκδικήσουν το δημόσιο χώρο και λόγο, να καταστήσουν την αορατότητα κοινωνική δύναμη, όπως έκαναν οι Ζαπατίστας όταν έκρυψαν τα πρόσωπά τους για να τους δουν.**

Η ανθρώπινη επικοινωνία, η ταξική αλληλεγγύη, η κοινωνική αυτοοργάνωση αποκαθίστανται μαζί με την αποκατάσταση του χώρου και του χρόνου που μας κλέβουν. Αποκαθίστανται, διαλεκτικά και μαχητικά εκεί που οι αόρατοι-ες επιλέγουν να μοιραστούν την αμηχανία τους, τις ανησυχίες τους και αποφασίζουν να παλέψουν ενάντια στη Λερναία Ύδρα με τα πολλά κεφάλια. Γιατί, όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, η Λερναία Ύδρα έχει πολλά κεφάλια. Έχει, όμως, και τρωτά σημεία, έχει ενδοκαπιταλιστικούς ανταγωνισμούς και σφαίρες κρατικής επιρροής, έχει όμως πάνω από όλα να σκεφτεί πώς θα τα βγάλει πέρα με την πλειοψηφία της Κοινωνίας και τις άπειρες δυνατότητες που αυτή μπορεί να ενσαρκώσει.

1. Αναφορά στο έργο του Καρλ Πολάνυι, *Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός*, Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2007. (ΣτΕ)

Ο σύνδεσμος για την εκδήλωση:

Εργασία και “νεκρή ζωή”

Αν η μηχανοποίηση της παραγωγής «δεν απελευθερώνει τον εργάτη απ’ την εργασία, αλλά την εργασία απ’ το περιεχόμενό της» (Μαρξ), σήμερα η ίδια η εργασία απεκδύεται και τη μορφή της. Δεν εκκενώνεται μόνο από περιεχόμενο, αλλά ρευστοποιείται. Χάνει κάθε διακριτικό γνώρισμα που την συγκροτούσε ως διαχωρισμένη δραστηριότητα. Τώρα ο διαχωρισμός είναι ριζικός και το σχίσμα μέσα στον άνθρωπο καθολικό.

Η εργασία με τη μορφή της «τηλ-εργασίας» έχει εισβάλει στον προσωπικό χώρο. Δεν μπορείς να ξεχωρίσεις ποιος είναι ο ελεύθερος χρόνος και ποιος ο χρόνος εργασίας. Είναι βέβαιο πως έχουν συγχωνευθεί. Το σπίτι δεν είναι καταφύγιο. Είναι κι αυτό χώρος εργασίας και η μόνη διαφυγή είναι έξω. Αλλά έξω απλώνεται η κοινωνική έρημος. Άλλωστε, τι νόημα μπορεί να έχει ο «ελεύθερος χρόνος» σε καθεστώς απαγόρευσης κυκλοφορίας;

Το Κεφάλαιο γεννήθηκε και επεκτάθηκε απαλλοτριώνοντας τα κοινά των ανθρώπων. Αν η πρωταρχική συσσώρευση συνίσταται στο χωρισμό του παραγωγού από τα μέσα παραγωγής, η διαδικασία αυτή ολοκληρώνεται σήμερα με ένα διττό τρόπο: Πρώτον, με τον αποχωρισμό του ανθρώπου από τον ίδιο του τον εαυτό. Με την αντικειμενοποίηση, τη συσσώρευση και την ενσωμάτωση του στη μηχανή, στο Κεφάλαιο. Με τη μετατροπή σε «νεκρή εργασία», ακριβέστερα σε «νεκρή ζωή» μιας και αυτό που συσσωρεύεται δεν είναι «ζωντανή εργασία», αλλά όλη η ζωτικότητα του ανθρώπου. Δεύτερον, με τον χωρισμό μεταξύ των ανθρώπων, την απαλλοτρίωση του κοινού δεσμού, την περίφραξη της κοινωνίας. Την απόσπαση και αντικειμενοποίηση όλων των μορφών ανθρώπινης έκφρασης, επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης και συνύπαρξης.

Η 4^η βιομηχανική επανάσταση περιθωριοποιεί την εργασία, την εκτοπίζει από την παραγωγική διαδικασία. Ο ύστερος καπιταλισμός δεν χρειάζεται να εκμεταλλευτεί καμιά εργατική δύναμη σε κανένα εργοστάσιο. Ο εργάτης αντικαθίσταται από τα ρομπότ και τις μηχανές. Το ρομπότ όμως δεν είναι ζωντανή εργασία, είναι μηχάνημα και ως μηχάνημα ανήκει στο σταθερό κεφάλαιο. Είναι νεκρή εργασία και δεν παράγει αξία. Το κεφάλαιο, όμως, δεν έχει ανάγκη την εργασία, την έχει ενσωματώσει. Δεν είναι η εργασία του εργάτη που θα κάνει τη μηχανή να δουλέψει. Αυτό που χρειάζεται η μηχανή είναι η συσσώρευση όλης της πνευματικής, ψυχικής και σωματικής ενεργητικότητας του ανθρώπου. Όχι έτσι όπως αναλώνεται στην εργασιακή διαδικασία, αλλά έτσι όπως ξοδεύεται στον ελεύθερο χρόνο.

Αν ο εργάτης συνεχίσει να πηγαίνει στο εργοστάσιο δεν θα είναι για να παράγει, θα είναι για να μένει πειθαρχημένος. Δεν πρόκειται για παραγωγή, αλλά για καταστολή. Αν «οι παραγωγικές σχέσεις βρίσκονται στο εσωτερικό των παραγωγικών δυνάμεων» (Ρ. Παντζιέρι), το Κεφάλαιο, με την απόλυτη οργανική σύνθεση που επιτυγχάνει συσσωρεύοντας όχι τη «ζωντανή εργασία», αλλά τη ζωή ολόκληρη, όλες τις σωματικές, ψυχικές και νοητικές εκδηλώσεις του ανθρώπινου βίου, ορθώνεται ως απόλυτη αντικειμενική δομή κυριαρχίας απέναντι στη κοινωνία, μετασχηματίζοντάς τη σε επικράτεια του απόλυτου δεσποτισμού του.

Η έκλειψη της εργασίας και η διάχυσή της στη κοινωνική έρημο, επ' ουδενί λόγω δεν προμηνύουν το τέλος της κοινωνίας της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης. Τουναντίον, σηματοδοτούν τη μετάβαση στην ολοκληρωτική κυριαρχία, στην «ολική επίταξη» των ατόμων. Για αυτό, όμως, οφείλουμε να εγκαταλείψουμε τον οικονομισμό και να δούμε το Κεφάλαιο όχι ως κατηγορία της πολιτικής οικονομίας αλλά ως τρόπο κυριαρχίας. Και την εκμετάλλευση ως «λειτουργία της διαδικασίας της κοινωνικής αναπαραγωγής, που έχει ως στόχο τη διατήρηση και την αναπαραγωγή της καπιταλιστικής προσταγής» (Νέγκρι). Να δούμε,

δηλαδή, τον δεσποτισμό του Κεφαλαίου με όρους πολιτικούς και κοινωνικούς, όχι οικονομικούς, αφού άλλωστε Κράτος και Κεφάλαιο έχουν ολοκληρωτικά συγχωνευθεί.

Η εργασία μπορεί να πέθανε, όμως το φάντασμα της στοιχειώνει τις ζωές των ανθρώπων. Άδειασε από περιεχόμενο, γιατί κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής απέκτησε για περιεχόμενο της, τον «σιωπηλό καταναγκασμό» της εργασίας. Κάθε σφαίρα της ανθρώπινης εμπειρίας, κάθε μορφή επικοινωνίας αποικιοποιήθηκε. Η εργασία δεν υπάρχει πουθενά, επειδή είναι παντού. Είναι, όμως, παντού όχι ως μέρος της παραγωγικής διαδικασίας, αλλά ως δομή υπακοής, ως σχέση κυριαρχίας, «ως θεμελιώδης καταστολή και ως έλεγχος» (Μποντριγιάρ).

Σημασία δεν έχει να ενταχθείς σε μια τυπική εργασιακή διαδικασία. Σημασία έχει να «μείνεις συνδεδεμένος» και να προσφέρεις τα ίχνη σου, τον εαυτό σου.

Παραγωγική είναι οποιαδήποτε σπατάλη χρόνου αρκεί να επιτηρείται, να καταγράφεται και να συσσωρεύεται σε δεδομένα (data).

Ο ελεύθερος χρόνος «δεν είναι ο πλούτος του ανθρώπου», είναι ο κατεξοχήν χρόνος εργασίας. Όχι με την έννοια της εμπορευματοποίησης, αλλά της αρπαγής. Αν το κεφάλαιο «ζωντανεύει μονάχα, σαν το βρικόλακα, ρουφώντας ζωντανή εργασία», σήμερα δεν αποσπά υπεραξία, απομυζά όλη τη ζωή μέσα από τη ψυχή και το σώμα του ανθρώπου. Δεν θέλει πια τον μόχθο του, θέλει όλο του το είναι.

Δεν εκμεταλλεύεται την εργατική δύναμη, σφετερίζεται όλη τη προσωπικότητα. Δεν το νοιάζει να πειθαρχήσεις σε μια παραγωγική διαδικασία, αρκεί να υπακούσεις στις διαταγές του εγκλεισμού.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η αυτοματοποίηση, η ρομποτική εξορίζουν τον άνθρωπο από τη εργασιακή διαδικασία. Αρκούν η Τεχνητή Νοημοσύνη και το παραγωγικό σύμπλεγμα των μηχανών. Ο

άνθρωπος δεν είναι πια φορέας εργατικής δύναμης, είναι πρώτη ύλη. Το μόνο που οφείλει να κάνει είναι να ψηφιοποιήσει τη ζωή του και να την προσφέρει βορά στη βιομηχανία «εξόρυξης δεδομένων», στους αλγόριθμους συσσώρευσης, επεξεργασίας και αξιοποίησης των Big Data.

Εργασιακή διαδικασία δεν υπάρχει. Η νόρμα είναι μια: «μείνε σπίτι» και ζήσε τη ζωή σου ψηφιακά. Κάνε ότι θες, μόνο κάν' το ψηφιακά. «Μείνε σπίτι» και μείνε συνδεδεμένος. Θρέψε με τη ζωντανία σου το Industry 4.0. Το Artificial Intelligence σε περιμένει να καταθέσεις τις σκέψεις σου, τις δεξιότητες, τις ανησυχίες, τα ταλέντα, τα γούστα, τα συναισθήματά, τις ιδιοτροπίες σου. Και τις σάρκες σου αν γίνεται. Τον εαυτό σου όλο. Να αντικειμενοποιηθεί. Να συσσωρευθεί σε δεδομένα (data). Να προσφερθούν το βίωμα και οι εμπειρίες, οι παιδικές αναμνήσεις και οι ενήλικες αγωνίες. Όλη η προσωπικότητα στον αλγόριθμο. Να ψηφιοποιηθεί η ζωή. Να ζωντανέψει η μηχανή. Να πεθάνει ο άνθρωπος. Να θαφτεί η ζωή μέσα στα ψηφιακά δίκτυα. Να ζήσεις μέσα από το δίκτυο σημαίνει να πεθάνεις εσύ και να ζήσει η μηχανή. Αυτή είναι όλη η ιστορία.

Η θεολογία του Κεφαλαίου μπορεί να υποσχεθεί τα πάντα, να σπάσει κάθε φραγμό της Φύσης, να καταλύσει ακόμα και τη θνητότητα. Το τίμημα όμως για αυτόν τον αναβεβλημένο θάνατο θα είναι να πεθαίνεις κάθε μέρα. Το Κεφάλαιο είναι ο κοινωνικός θάνατος, συσσωρευμένος και αντικειμενοποιημένος.

Παναγιώτης Μαυρέλης, Κοινωνιολόγος